

SEGONA CAMPANYA DE LA FRUITA EN TEMPS DE CORONAVIRUS: què hi ha de diferent?

Berta Güell, investigadora, CIDOB

675

JUNY
2021

Aquest article ha rebut finançament del programa d'investigació i innovació Horizon 2020 de la Unió Europea, projecte amb contracte 822625 - ADMIGOV

Estem a mitjans de juny i ens endinsem en la segona campanya de la fruita dolça de Lleida marcada pels efectes de la Covid-19. Després d'una primera campanya, l'estiu del 2020, altament polèmica i problemàtica pels brots sorgits en plena fase de desescalada, ens preguntem: què hi ha de diferent aquest any? Què s'ha fet per intentar evitar que es repeteixi el mateix escenari d'extrema precarietat?

La campanya de fruita lleidatana de l'any 2020 va estar marcada per un dels brots importants de l'estiu després de la primera gran onada pandèmica. Les condicions **d'extrema precarietat residencial i laboral** dels temporers agrícoles van resultar un brou de cultiu per a la propagació de virus; i és que mantenir protocols d'higiene i distància social en una situació de sobreocupació de pisos, infrahabitatge i sense-llarisme resultava especialment complicat. Si bé les imatges de persones dormint al carrer no eren noves, l'any passat van ser més preocupants, ja que el nombre de temporers va ser més gran, atrets per un **efecte crida** de la patronal anunciant 35.000 llocs de treball. A més, davant l'absència d'alternatives laborals, l'arribada de jornalers (assidus o esporàdics) es va realitzar un mes abans de l'inici de la campanya, de manera que els recursos públics desplegats en anys anteriors (com els pavellons firals) no estaven preparats. Aquesta situació va causar molt malestar no només en el sector agrícola, sinó també en el conjunt de la societat que va tornar a patir les conseqüències de tancaments perimetrals i confinaments en plena fase de desescalada a nivell nacional.

Davant el temor que es repetís el mateix escenari durant la campanya del 2021, les administracions –en diàleg amb sindicats agrícoles, sindicats de treballadors i entitats– han impulsat una sèrie de mesures en matèria de salut, treball i habitatge. Com veurem, són mesures de caràcter pal·liatiu que pretenen alleujar alguns dels símptomes d'un model agrícola que reproduceix desigualtats a escala global. Començant per la salut, no hi ha dubte que la millor situació pandèmica d'aquesta campanya marca un punt de partida molt més favorable. La pressió exercida pel sector per incloure a persones temporeres en l'estratègia de vacunació com a treballadors essencials finalment ha donat els seus fruits i s'han començat a **va-**

cunar centenars de temporers amb la monodosi de Janssen. Més enllà dels adherits al programa de clivatge del Departament de Salut, s'ha posat en marxa un formulari per recollir registres nominals dels treballadors i poder planificar la seva immunització. A més, es compta amb la col·laboració de serveis socials del Consell Comarcal del Segrià i Creu Roja per confeccionar un cens nominal i arribar als treballadors sense contracte i als que viuen en assentaments informals, oferint una targeta sanitària provisional, en cas que no en tinguin cap.

D'altra banda, durant el mes de maig es va fer un **clivatge massiu** a 162 empreses agrícoles del Segrià amb proves PCR voluntàries per detectar possibles casos asimptomàtics i obtenir una primera radiografia de la situació a l'inici de la campanya. Una altra mesura celebrada pel sector (empresaris i sindicats) és la contractació de dotze mediadors i mediadores que treballaran estretament amb els serveis de salut de la província per facilitar la comunicació intercultural amb els temporers. Finalment, la Paeria també ha repartit centenars de cartells i milers d'adhesius principalment a l'Eix Comercial per recordar les mesures de prevenció de contagi en comerços i restauració de la capital.

Davant el temor que es repetís el mateix escenari durant la campanya del 2021, les administracions –en diàleg amb sindicats agrícoles, sindicats de treballadors i entitats– han impulsat una sèrie de mesures en matèria de salut, treball i habitatge.

En matèria de treball, les mesures són més tímides. Tot i així, cal destacar que el govern català **subvencionarà als pagesos** que ofereixin allotjament gratuït o que contractin temporers que visquin a menys de 40km per incentivar la contractació de proximitat amb un màxim de 200 € per treballador.

Finalment, en relació a l'habitatge, si bé ja s'han atès un centenar de persones dormint al carrer, aquest any s'han activat algunes (noves) mesures mentre s'avança en la construcció d'un **alberg municipal** per al 2022. D'una banda, es preveu l'habilitació de pavellons firals com l'any passat (aquest cop amb llits en lloc d'hamaques i àpats més adaptats als països d'origen) i s'han tancat acords amb el gremi d'hostaleria per a aquelles persones que puguin assumir el cost d'allotjament. D'altra banda, s'han activat 104 places en 18 habitatges de **lloguer social**, 122 places d'allotjament d'emergència, així com 10 places més gestionades per tres entitats de la capital. Una oficina única d'atenció en un pavelló firal amb serveis jurídics, laborals i de mediació s'encarregarà de la derivació a aquests habitatges per tot el territori. Finalment, s'han preparat dos equipaments i un hotel per a casos positius que no tinguin on fer la quarantena (com va passar l'any passat), així com alguns mòduls prefabricats extra.

Aquest conjunt de mesures ha estat possible gràcies a un increment considerable de pressupost i a una voluntat política, pressionada per una socie-

tat civil organitzada i un sector empresarial obstinat en què no es repeteixi la mateixa situació del 2020. Si bé són mesures pal·liatives i de caràcter local, cal celebrar-les: suposen un pas endavant en la millora de les condicions dels temporers i s'han reforçat mecanismes de cooperació entre els actors implicats. No obstant això, a mig i llarg termini, queda pendent avançar amb accions més estructurals que contribueixin a construir un model agrícola més respectuós amb els drets laborals i que al seu torn dignifiquin el treball al camp. Això implica replantejar el model d'agricultura intensiva i estacional d'enclavaments agrícoles com el lleidatà, altament dependent de mà d'obra barata i flexible per cobrir necessitats productives *just-in-time*. Sens dubte, una tasca difícil si no qüestionem certs postulats de l'acumulació capitalista a nivell global i superarem el que Abdelmayek Sayad anomena "utilitarisme migratori"; és a dir, l'ús de les migracions amb fins purament econòmics.